

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Філологічний факультет
Кафедра української мови та славістики**

ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Збірник наукових праць

Випуск 14

Рівне – 2025

*Рекомендовано до друку вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 8 від 30 червня 2025 року)*

Рецензенти:

Ніколаєнко Л. І., кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу слов'янських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні;

Мединська Н. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та методик викладання, проректор з наукової роботи Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука;

Деменчук О. В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології Рівненського державного гуманітарного університету.

Редакційна колегія:

Адах Н. А., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ (*заст. гол. ред.*);

Антончук О. М., канд. пед. наук, доцент кафедри української мови та славістики РДГУ;

Архангельська А. М., докт. філол. н., професор кафедри славістики (секція україністики) Університету ім. Ф. Палацького в Оломоуці (Чеська Республіка);

Вокальчук Є. Л., канд. пед. н., доцент, завідувач навчально-методичного кабінету Рівненського економіко-технологічного коледжу НУВГП;

Волос Н. П., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ (*гол. ред.*);

Гаврилюк Н. В., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ (*заст. гол. ред.*);

Максимчук В. В., канд. філол. н., доцент, завідувач кафедри української мови і літератури НУ «Острозька академія»;

Мороз Л. В., канд. філол. н., професор, завідувач кафедри іноземних мов РДГУ;

Ніколайчук Г. І., канд. пед. н., професор, декан філологічного факультету РДГУ;

Павлюк Н. П., канд. пед. наук, доцент кафедри української мови та славістики РДГУ;

Ричагівська Ю. Є., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ (*заст. гол. ред.*);

Совтис Н. М., докт. філол. н., професор, завідувач кафедри української мови та славістики РДГУ;

Шкарбан Т. М., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ;

Шульжук Н. В., канд. філол. н., доцент кафедри української мови та славістики РДГУ.

Л 59 Лінгвістичні студії молодих дослідників: Збірник наукових праць. Рівне : РДГУ. 2025. Вип. 14. 229 с.

До збірника увійшли матеріали конференції, присвяченої пам'яті професора Каленика Шульжука та професорки Галини Вокальчук, зокрема статті молодих дослідників і провідних фахівців у галузі філології та лінгводидактики.. У працях розглянуто актуальні питання граматики сучасної української мови, лексикології, проблеми мовної освіти, актуальні питання міжкультурної комунікації, мовно-літературні трансформації.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів, учнів шкіл.

Відповідальна за випуск – канд. філол. наук, доцент Н. П. Волос.

Видання здійснено в межах наукового проекту кафедри української мови та славістики Рівненського державного гуманітарного університету «Лінгвістичні студії молодих дослідників».

Іванова Ольга

(Науковий керівник – Оздемір О.В., кандидат філологічних наук, доцент)

ВТІЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ КАТЕГОРІЙ У ПОВІСТІ-ПРИТЧІ Р. БАХА «ЧАЙКА ДЖОНАТАН ЛІВІНГСТОН»

У статті проаналізовано повість-притчу Річарда Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон» крізь призму екзистенціалізму як філософської та літературної течії. Розглянуто основні екзистенційні категорії, зокрема свободу, самотність, абсурдність буття та пошук істини. Особливу увагу приділено символіці образу головного героя, його трансформації та бунту проти конформізму. Здійснено паралелі з ідеями Ж.-П. Сартра, А. Камю та С. К'єркегора. Доведено, що повість має багаторівневу філософську структуру й актуалізує екзистенційні пошуки сучасної людини.

Ключові слова: абсурдність буття, автентичність, екзистенціалізм, притча, пошук істини, самотність, свобода, символіка, філософія буття.

The article analyzes Richard Bach's novella-parable Jonathan Livingston Seagull through the lens of existentialism as both a philosophical and literary movement. The study explores key existential categories such as freedom, loneliness, the absurdity of existence, and the search for truth. Particular attention is paid to the symbolism of the protagonist, his transformation, and his rebellion against conformity. Parallels are drawn with the ideas of J.-P. Sartre, A. Camus, and S. Kierkegaard. It is argued that the novella possesses a multi-layered philosophical structure and resonates with the existential quest of the modern individual.

Keywords: absurdity of existence, authenticity, existentialism, freedom, loneliness, parable, search for truth, symbolism, philosophy of being.

Література завжди була відображенням філософських пошуків людини, її роздумів про сенс буття, свободу вибору та самореалізацію. Одним із яскравих прикладів такого осмислення є повість-притча Річарда Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон». Цей твір, що поєднує художню вигадку з глибоким філософським підтекстом, розкриває ключові екзистенційні категорії, такі як свобода, самотність, пошук істини та подолання обмежень.

У сучасному світі, що характеризується глобальними трансформаціями – політичними, соціальними, культурними та технологічними – індивід дедалі частіше стикається з кризою ідентичності, почуттям екзистенційної порожнечі та самотності. У добу постмодерну, де спостерігається фрагментація смислів, сумнів у стабільності істин та етичних орієнтирів, виникає потреба у філософському переосмисленні себе й світу. У цьому контексті повість Баха постає не лише як художній твір, але й як форма філософської рефлексії над екзистенційними питаннями, актуальними як у XX, так і у XXI століттях.

Метою розвідки є з'ясування втілення основних екзистенційних категорій у повісті-притчі Річарда Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон». Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) простежити вплив філософських концепцій екзистенціалізму на зміст твору, зіставивши його з ідеями Ж.-П. Сартра, А. Камю та С. К'єркегора;
- 2) визначити основні екзистенційні категорії, які проявляються у творі, зокрема свободу, самотність, абсурдність буття та пошук істини;
- 3) дослідити символіку образу головного героя та його трансформацію, проаналізувавши її зв'язок із ключовими екзистенційними концепціями;
- 4) виявити літературні засоби, що використовуються для втілення філософських ідей, проаналізувавши стилістичні, образні та наративні особливості твору.

Стан розробки теми в літературознавстві. Наукова література, присвячена повісті-притчі Річарда Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон», містить

різні підходи до її аналізу. Дослідники відзначають як автобіографічні елементи, так і вплив філософських концепцій, зокрема ідей Сартра, Камю та К'єркегора [5; 4]. Вітчизняні та зарубіжні критики, серед яких Петров [3], Карівець [2], Ковальова та Гончарова та ін., наголошують на універсальності образів, що робить повість «Чайка Джонатан Лівінгстон» актуальною для різних культур та епох. Водночас необхідність подальшого аналізу екзистенційних мотивів у творі обумовлена недостатньою увагою до міждисциплінарного осмислення поєднання філософських категорій із художніми засобами, що й підтверджує важливість даної розвідки.

У процесі дослідження було виокремлено та проаналізовано такі основні екзистенційні категорії як:

1. Свобода.

«Для більшості чайок не важливо літати. Важливо їсти. Для цієї чайки важливо було літати... більше за все інше» [1, с. 10]. Ця цитата ілюструє розрив Джонатана зі стандартами зграї, його прагнення до метафізичної свободи через політ. Свобода постає як головна рушійна сила дії Джонатана. Його свідомий вибір залишити зграю, що обмежує індивіда правилами виживання, є не лише виявом фізичної незалежності, а насамперед проявом духовного бунту. Політ як метафора свободи репрезентує не лише просторову експансію, а й метафізичну втечу від конформізму, шаблонності та пасивного існування. Тут очевидний зв'язок із сартрівською ідеєю свободи як «засудженості» людини до самотійного вибору.

2. Самотність.

Самотність є необхідним супутником свободи. У процесі самоствердження Джонатан переживає відчуження, яке набуває екзистенційного виміру. Вигнання зграї – не просто соціальне відторгнення, а символічна ініціація героя в іншу реальність, де істина відкривається лише в тиші самопізнання. Відокремленість героя перегукується з образом самотнього «Сізіфа» Камю, що не зупиняється

перед абсурдом буття. «Він не відчував жалю за те, що його вигнали. Якщо б вони хотіли зрозуміти – вони б зрозуміли. А якщо ні – що ж, хай летять собі» [1, с. 23]. Тут проглядається усвідомлене прийняття самотності як умови автентичного існування.

5. Абсурд.

Конфлікт між ідеалом і реальністю, між прагненням і межами можливого породжує відчуття абсурду. Проте, як і у Камю, абсурд не є тупиком, а, навпаки, відправною точкою для нового етапу духовного зростання. Упертість Джонатана, його небажання підкорятися безглуздим правилам, свідчить про бунт проти безсенсовності – і водночас про прийняття світу таким, яким він є, без ілюзій.

Образ Джонатана Лівінгстона постає символом екзистенційної автентичності, що відмовляється від чужих правил і проходить шлях від учня до вчителя. Він уособлює архетип шукача, реформатора, а також будь-якої особистості, яка прагне бути собою всупереч суспільному тиску.

Форма притчі надає твору універсальності, дозволяє переосмислювати алегоричні образи у філософському ключі. Центральний символ – чайка – втілює духовне прагнення до вищого рівня буття. Повторювані мотиви польоту, світла, висоти протистоять образам буденності, зграї, низькості. Мовна лаконічність, ритмізація оповіді, використання метафор і контрастів надають твору інтенсивного символічного навантаження. Художня структура функціонує як кодована система, що відкривається в результаті герменевтичного аналізу.

Наративна структура твору – оповідь у третій особі з фокусом на головному героєві – сприяє розкриттю ідеї постійного становлення як сенсу людського життя. Притчевість, символіка польоту, учнівства й учителя формують багаторівневу семіотичну систему, що дає змогу інтерпретувати текст як глибокий філософський твір.

Таким чином, повість-притча «Чайка Джонатан Лівінгстон» постає як текст, що інтегрує філософську і художню парадигми. Екзистенційні категорії

втілено не лише через тематичний зміст, а й через композицію, символіку та поетику твору. Джонатан – не просто персонаж, а екзистенційна модель суб'єкта, що кидає виклик обмеженням, шукає істину та живе згідно з внутрішньою правдою. У сучасному контексті твір Баха набуває особливої актуальності, адже він резонує з духовними потребами людини, яка прагне автентичності, свободи та сенсу в добу непевності.

Література

1. Бах, Р. *Джонатан Лівінгстон, мартин* : пер. з англ. Д. Шостак. Київ : КМ-БУКС, 2019. 128 с.
2. Карівець, І. *Екзистенціалізм – живий і важливий* URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal%20paper/2024/nov/36752/karivetsexistentialism.pdf>
3. Петров, В. *Екзистенціалізм і ми. Розвідки : у 3 т. Т. 2.* Київ : Темпора, 2013. С. 48–56.
4. Flynn, T. *Existentialism: A Very Short Introduction*. New York : Oxford University Press, 2006. 243 с.
5. Sasani, S., Foroozan, S. S. A Sartrean Existentialist Look at Bach's *Illusions: The Adventures of a Reluctant Messiah*. 2015.

ЗМІСТ

НА ПОШАНУ СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ
ПРОФЕСОРА КАЛЕНИКА ФЕДОРОВИЧА ШУЛЬЖУКА ТА
ПРОФЕСОРКИ ГАЛИНИ МИКОЛАЇВНИ ВОКАЛЬЧУК

Адах Наталія, Гаврилюк Наталія

ЗАВЖДИ В ПОШУКАХ НОВОГО: ТВОРЧОСВІТ ПРОФЕСОРА ГАЛИНИ
МИКОЛАЇВНИ ВОКАЛЬЧУК.....4

Ричагівська Юлія

ГРАМАТИЧНІ ОБРІЇ ПРОФЕСОРА КАЛЕНИКА ШУЛЬЖУКА.....13

РОЗДІЛ 1

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ГРАМАТИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА
СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ЄС

Барчук Людмила

СТИЛІСТИЧНИЙ СИНТАКСИС ЯК РОЗДІЛ ЛІНГВОСТИЛІСТИКИ.....20

Волос Наталія, Авдейчик Катерина

СИНТАКСИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ З ОЗНАЧЕННЯМИ В РОМАНІ «ЗА СПИНОЮ»
ГАСЬКИ ШИЯН: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТ.....25

Волос Наталія, Баковецька Дарина

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНЕ НАВАНТАЖЕННЯ СКЛАДНИХ
СПОЛУЧНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ НЕРОЗЧЛЕНОВАНОЇ СТРУКТУРИ В
ТЕКСТАХ ТВОРІВ А. КОКОТЮХИ.....32

Волос Наталія, Сукало Тетяна

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНИХ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ РЕЧЕНЬ У
ТВОРАХ НАТАЛІЇ ГУРНИЦЬКОЇ.....39

Шкарбан Тамара, Бабич Христина

СКЛАДНОСУРЯДНІ РЕЧЕННЯ У ПРОЗІ МАРІЇ МАТІОС.....47

Шульжук Наталія, Бальчаровська Богдана

МОРФОЛОГІЧНІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ ЕМОЦІЙ У РОМАНІ «НЕ ОЗИРАЙСЯ І МОВЧИ» М. КІДРУКА.....	53
---	-----------

Шульжук Наталія, Пляшко Софія СИНТАКСИЧНІ МАРКЕРИ СІМЕЙНОГО КОНФЛІКТУ В ПОВІСТІ «КАЙДАШЕВА СІМ'Я» І. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО.....	66
---	-----------

Шульжук Наталія, Тарасюк Анастасія ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗВЕРТАНЬ У ХУДОЖНЬОМУ МОВЛЕННІ ЛІНИ КОСТЕНКО (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «МАРУСЯ ЧУРАЙ»)	78
---	-----------

РОЗДІЛ 2

ЛЕКСИЧНА СИСТЕМА МОВИ В ЇЇ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКАХ І ДИНАМІЦІ

Буян Софія ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПОВЕДІНКИ В ІНТЕРНЕТІ: СЛЕНГ, ЕМОДЗІ, МЕМИ,	93
--	-----------

Маслова Юлія РЕПРЕЗЕТАЦІЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІННОЇ ЛЕКСИКИ У ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ.....	98
--	-----------

Омельковець Руслана, Свірса Діана КОГНІТИВНО-ЛІНГВІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ НОМІНАЦІЇ «БУДЯК ПОНИКЛИЙ» У ФОЛЬКЛОРНИХ ТЕКСТАХ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ЕТНОСЕМІОТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	111
--	------------

Самсонік Інна СУЧАСНИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ.....	117
--	------------

Ясак Світлана ТИПОВІ АНОРМАТИВИ В МОВЛЕННІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА.....	124
---	------------

РОЗДІЛ 3

МОВНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Антончук Олександр

СУЧАСНИЙ ПІСЕННИЙ ДИСКУРС У МОВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....132

Жакун Людмила

**ФОРМУВАННЯ МОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ».....139**

Левкович Софія

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ В
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....145**

Левшунова Олена

**ЕСЕ ЯК ВИД НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ НА ЗАНЯТТЯХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....150**

Павлюк Наталія

**ВПЛИВ МЕМІВ, РЕКЛАМИ Й ВІДЕО НА ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ У ШКОЛІ.....158**

РОЗДІЛ 4

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Білоконенко Людмила

МІЖКУЛЬТУРНІ ВІДМІННОСТІ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНФЛІКТІВ.....174

Прохасько Маркіян

**ТЛУМАЧЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ ЯК РОБОТА АВТОРА З
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....182**

РОЗДІЛ 5
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УМОВАХ
СУСПІЛЬНИХ КРИЗ І ВИКЛИКІВ

Іванова Ольга

ВТІЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ КАТЕГОРІЙ У ПОВІСТІ-ПРИТЧІ
Р. БАХА «ЧАЙКА ДЖОНАТАН ЛІВІНГСТОН».....191

Носок Анастасія, Савенок Марія

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ХАТА В «КОБЗАРІ» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....196

Оздемір Оксана

СИМВОЛІКА РОМАНУ ІЄНА БЕНКСА «ОСИНА ФАБРИКА».....206

ХРОНІКА

Совтис Наталія, Волос Наталія, Шкарбан Тамара

Всеукраїнська науково-практична конференція «УКРАЇНСЬКА МОВА В
НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА СВІТОВОМУ ВИМІРАХ» (м. Рівне, 29 травня
2025 року).....212

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....223

ЗМІСТ.....225

Наукове видання

ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Збірник наукових праць «Лінгвістичні студії молодих дослідників»

У збірнику збережено авторську орфографію і пунктуацію

Автори опублікованих матеріалів несуть повну
відповідальність за підбір, точність наведених фактів,
цитат, власних найменувань, статистичних та інших відомостей

Випуск 14

Головний редактор *Волос Н. П.*

Заступники головного редактора *Адах Н. А., Гаврилюк Н. В., Ричагівська Ю. Є.*

Відповідальна за випуск *Волос Н. П.*

Лінгвістичні студії молодих дослідників: Збірник наукових праць. Рівне : РДГУ. 2025. Вип. 14.
229 с.

Linguistic Studios of Young Researchers: A Collection of Scientific Papers. Rivne: RSUH. 2025.
Issue 14. 229 p.

This collection includes materials from a conference dedicated to the memory of Professor Kalenyk Shulzhuk and Professor Halyna Vokalchuk, including articles by young researchers and leading experts in philology and linguodidactics.

For scholars, teachers, graduate students, philology students, and schoolchildren.

This publication was produced as part of the research project "Linguistic Studios of Young Researchers" by the Department of Ukrainian Language and Slavic Studies at Rivne State Humanitarian University.

Адреса редколегії:

кафедра української мови імені професора К. Ф. Шульжука
Рівненського державного гуманітарного університету, вул. Пластова, 31, м. Рівне, 33000.